

rem je bilo veliko mladih matic.

Lahko trdim, da so se naši francoski prijatelji pri nas kar prijetno počutili, saj so sprva načrtovali odhod takoj po kosilu, nazadnje pa smo se poslovili šele po 17. uri.

Ugotavljam, da je edina neprijetnost med nami in Francozi v tem, da se brez prevajalca težko sporazumevamo. Francozi, vsaj naši gostje, žal ne znajo nobenega tujega jezika.

Po drugi strani pa je pri nas vse težje pogosto in dolgo gostiti veliko število ljudi zaradi finančnih težav, ki jih imajo ČZS, ČD Radovljica, še najbolj pa ČD Bled.

Ker so Francozi že ob prvem obisku leta 1983 vzljubili našo deželo, posebno pa še Bled, je odgovornost naše ČD še toliko večja. Konec koncev smo lahko zadovoljni, saj imamo prijeten občutek, da smo jih v polni meri zadovoljili po naših najboljših močeh.

Izkušnje naših čebelarjev

VZDRŽEVANJE TOPLOTE IN ZOŽEVANJE

IVAN KRAJNC

Naravni roj si običajno napravi svoje gnezdo v duplu drevesa ali pod kako rogovilo. Sprva tvori roj le gruča čebel, zato v tem prvem stadiju le redko opazimo kak večji posamezni sat.

Sredi čebelje gručje je najbolj toplo in tu čebele hkrati nastavijo dva do tri sate. Tem se pridružita še četrti in peti nastavek in sedaj jih po potrebi podaljšujejo navzdol.

Čebele – graditeljice prvih nastavkov oziroma satov so sedaj proste in nadaljujejo svoje delo z graditvijo novih satov. Vse skupaj tvori veliko, živahno gradbišče. Izdelano satovje je videti kot mnogo prevelika zgradba. To vidimo že v hladnejšem poznem poletju, ko se čebele nekoliko umaknejo v notranjost ulic in ostanejo zunanji robovi satovja nezasedeni. Zazdi se nam, da so bile čebele pri gradnji vendarle malo preveč razsipne in bi si bile lahko prihranile precej dela.

Med shranjujejo v zgornjem delu satovja. Prostor za zalego je sredi čebeljega gnezda, kjer je najtopleje. Spodnji del satovja ostane prazen. Zrak je najboljši izolator oziroma varovalec toplote. Zunanji robovi satovja so torej nezasedeni. V celicah tega satovja je zrak nekako ujet. Ujeti zrak nima možnosti za večje kroženje, zato zunanje spremembe nanj ne vplivajo tako močno. S tem pa ščiti čebele v notranjosti ulic pred večjo ohladitvijo. Tako delajo čebele v du-

plih dreves, prav tako pa tudi v prostornejših panjih. Čebele so bolj zaščitene, če jih obdaja prazno satovje, kot če se tišče lesenih sten panja, ki hitreje odvzemajo več toplote kot pa sat. Gnezdo zožimo le toliko, da ostane na vsaki strani vsaj še po en prazen sat. Za dobro zračenje in odstranjevanje odvečne vlage iz panja mora biti žrelo celo leto povsem odprto. V panju, napolnjenem s satjem, je zrak skoraj nepremičen, zato je izguba toplote skozi žrelo malenkostna. Vlaga pa izhlapeva brez zračne cirkulacije. Rad bi še povedal, da v naravi čebele vedno gradijo toplo stavbo.

Nekateri namestijo zadaj slamnico ali iz papirja prešito odejo. Že prav majhne reže pa zadostujejo, da nastane v panju rahel prepih. Pri tem pa ostaja v panju in v odeji vlaga. Zato moramo vlažno odejo pravočasno zamenjati s suho.

V toplem poletju lesene stene panja ne zadržujejo več razvoja družine.

Mnogi primerjajo panj s kurjeno sobo. Čim manjša je, tem hitreje se segreje. To nam je povsem razumljivo. V sobi je peč in ob peči se zrak segreje. Ker pa se segret zrak razširi, postaja s tem veliko lažji in zaradi tega se dviga pod strop. Tu se ohlaja in krči, še bolj pa ob hladnih stenah, postaja težji in zato pada proti tlom. Ob peči se zopet segreje in dviga.

Jeseni moramo še posebej paziti, da ne zazimo trotovcev.

V panju je pa ta stvar bistveno drugačna. V njem je polno satov z majhnimi celicami. Zrak je tu nekako razdeljen v male prostorčke, ki preprečujejo kroženje zraka. V panju torej zrak ne kroži.

Čebele pozimi ogrevajo samo svoje gnezdo, ne pa celotne prostornine panja. One ne računajo s tem, da bi jih varovale stene panja, zato ne potrebujejo male sobice: prevelika utesnitev – zoženje jim je prej v škodo kot v korist. V večjem prostoru torej čebele bolje prezimijo kot pa v premajhnem. V večjem imajo okoli zimskega gnezda zadosti praznega prostora s satjem, ki jih nekako ščiti pred mrazom. V majhnem prostoru te zaščite ni.

Spomladi, ko prične družine s pospešenim zaleganjem, pa se razmere povsem spremenijo. Zunanje ozračje se segreje, čebele več jedo, torej »kurijo« na debelo, poraba krme se izredno poveča, zimsko gnezdo ni več tako trdno, zato je utesnitev sedaj na mestu.

Vloga panja je pač v tem, da obvaruje čebele pred preplihom in nenadnimi vremenskimi spremembami zunaj panja. S

tem da smo čebele namestili v panje, smo preprečili vpliv neugodnih vremenskih razmer na čebele. Hitre vremenske spremembe sedaj zelo malo vplivajo na družine v panjih.

Posamezne čebele mraz uničuje in so proti njemu brez vsake moči, ne pride pa jim do živega, če so kot v klopčiču združene v zimskem gnezdu. V zimskem času je potreben popoln mir, vsako vznemirjenje jih razburja in jim škoduje. Vsaka čebela, ki se oddalji od zimskega gnezda, je v tem času izgubljena.

Čebele, ki prezimujejo v velikih prostorih, morajo biti seveda močne, zato je zanje vsako zoževanje odveč. Največ naših čebelarjev svoje čebele prezimuje brez zoževanja, med njimi sem tudi sam. Poraba hrane se čez zimo bistveno ne razlikuje, če čebelja gnezda ožimo ali jih pustimo nezozžena. Mnogi prezimujejo svoje družine v mediščih, drugi odstranijo mediščno satje, prekrijejo matično rešetko in na vrh položijo nekoliko vrst papirja, medtem ko nekateri pustijo satje kar v mediščih. Če tam pustijo nekaj medu, se to odlično obnese pri močnih plemenjakih, ker čebele prenašajo med v svoje gnezdo, to pa dražilno deluje na družino – matica s tem bolje zalega.

Pri tem pazimo, da bo imela družina dovolj hrane. Spomladi bomo manjkajoče sate spet postopno dodajali in tako širili čebelje gnezdo, z dodanimi medenimi sati pa krmili na zalego. Ob strani zoženega gnezda lahko postavimo kak starejši sat, navadno pa ločilno desko, prazen prostor pa napolnimo s papirjem, lesno volno ali celo z listjem, ki nam je povsod na voljo in se je doslej dobro obneslo.

Zoževanje čebel pa ni pomembno samo zdaj pred zimo, ampak tudi spomladi. Če opazimo, da nam je kaka družina pozimi bodisi zaradi bolezni ali drugih vzrokov oslabela, ima pa mlado, dobro matico, potem jo spomladi hitro zožimo in ji v presledkih dodajamo medene sate. Družinica si bo hitro opomogla, saj bo matica kmalu začela lepo zalegati.

Čebelarstva veda in večina čebelarjev torej menita, da je zoževanje popolnoma nepotrebno in da šibkejše družine tudi v

večjem prostoru dobro prezimijo. Sam nisem tega mnenja in v svojem čebelarjenju že od nekdaj po potrebi zožujem. Če je na jesen pred zazimitev kaka družina oslabele, ali pa je bila jesenska pača tako slaba, da nekatere družine niso dovolj močne, ker jih zaradi oddaljenosti pasišča ali kakšnega drugega vzroka nisem mogel pravočasno dražilno krmiti, bi jih težko prezimili brez zoževanja. Le spomnimo se na slabe letine, ko je tudi Lika popolnoma odpovedala in smo pripeljali domov skoraj prazne panje, brez čebel. Če bi take družine združeval, kot to priporočajo nekateri čebelarji pisca, potem bi ostal brez čebel. Pri meni se je vselej dobro obneslo zoževanje slabih družin, zlasti pa v hudih in izredno dolgih zimah. Kdor takrat šibkejših družin ni zožil, jih je prav gotovo izgubil. Sedaj jeseni je po opravljenem krmiljenju najlepša priložnost, da zožimo šibkejša družina z mladimi in dobrimi maticami, ki bodo svojo sposobnost pokazale prihodnje leto.

Po dobri paši, ko imamo pred zazimitev močne čebelje družine, pa jih seveda ni potrebno zoževati. Takih letin pa je pri nas

vedno manj in navadno moramo avgusta in septembra čebele dražilno krmiti s sladkorno raztopino ali pogačami, zato je prav, da seznanimo čebelarje z zoževanjem. Oktobra je najlepši čas za to.

SLOVENSKI ČEBELARJI V AMERIKI

FRANC ŠIVIC

Znano je, da se mnogi naši ljudje v tujini dobro znajdejo. Pridnost, skromnost, prizadevnost, vztrajnost, bistrost in drugačne čednosti, ki jih Slovencem ne manjka, so seveda bistveni temelji za uspeh. Če pa je pri vsej stvari še malo sreče, se stvari hitro razvijajo v pravo smer.

Jožko Batič iz Šempasa je odpotoval v ZDA še kot mlad fant, ob koncu zadnje vojne. Sprva je opravljal različna težaška dela in vmes pridno študiral, kasneje pa je dobil službo bančnega uradnika, si uredil družino in si pridobil lepo imetje. Nato si je omislil še konjiček: čebele. Ker je med v

Jožko Batič pred odhodom na akcijo. V prostornem kombiju ima vse potrebne priprave za mehansko ali kemično uničevanje insektov.

